
Andrija ŠULJAK, Đakovo

GLASNIK/VJESNIK ĐAKOVAČKE I SRIJEMSKE BISKUPIJE UTEMELJEN DA USMJERAVA, POTIČE I BILJEŽI ŽIVOT I DJELOVANJE MJESNE CRKVE

Velika je čast i najuvjerljiviji dokaz ispunjenog životnog poslanja za jedno glasilo dočekati 125. obljetnicu kontinuiranog izlaženja. Doživio je to biskupijski Glasnik/Vjesnik biskupije Đakovačke ili Bosanske i Srijemske. To napose vrijedi kad je to jedino biskupijsko glasilo u hrvatskom narodu koje je takav jubilej doživjelo. A, koliko mi je poznato, samo ga Gospodarski list nadvisuje i u našem domovinskom tisku uopće.

Teško je dati kratak i iscrpan prikaz života i djelovanja Glasnika/Vjesnika kroz tako dugi niz godina, pogotovo kad znamo da je djelovao u vrlo burnim povijesnim vremenima, da je proživio dva svjetska i domovinski rat, nadživio dva totalitarna, u povijesti možda najkrvavija, politička režima i sretno dočekaio šestu državnu organizaciju, te poslije niza država konačno i vlastitu slobodnu i nezavisnu domovinu. Pokušali su takav prikaz dati Matija Pavić¹ o 50. obljetnici Glasnika i biskup Stjepan Bäuerlein² o 100. obljetnici. I dok je jedan vrlo iscrpan i prebogat, ali preopširan i nepregledan, jer je izlazio u nastavcima, a drugi prekratak i siromašan, jer je načinjen u vrlo teškim vremenima, mi ćemo pokušati na dopuštenom nam broju stranica naći jednu sredinu i predstaviti Slavljenika obuhvatljivo, no nadamo se ipak dostatno i primjereno.

¹ Autor je dao dugi prikaz u 16 nastavaka, kroz 16 brojeva Glasnika, te čitatelj, na žalost, ne može dobiti preglednu sliku Glasnika (usp. Glasnik, L/1922.).

² Vjesnik je donio početkom 1973. godine vrlo kratki prikaz iz pera tada već pokojnog biskupa Stjepana Bäuerleina pod naslovom *Uz 100. obljetnicu 'Vjesnika đakovačke biskupije'* te se ni iz toga prikaza ne može dobiti cjelovita i objektivna slika i prava veličina slavljenika (usp. Glasnik, XXVI/CI/1973.).

Nastanak *Glasnika* Bosanske i Srijemske biskupije

Glasnik se rodio usred i radi velikih pothvata napose na području pastoralnog djelovanja u biskupiji, u radu na oživljavanju ćirilometodsko-glagoljske duhovno-kulturne baštine u hrvatskom narodu i Hrvatskoj crkvi koji je predvodio biskup J. J. Strossmayer i njegovog neumornog hrvanja s liberalizmom, ali i u vrijeme velikih zbivanja u Katoličkoj crkvi, napose Prvog vatikanskog koncila.

Ima povjesničara koji smatraju da je potpuno uređenje Đakovačke ili Bosanske i Srijemske biskupije po propisima Tridentskog koncila - a to znači planski vođen i s biskupom kao dušom svega pastoralnog djelovanja organiziran život biskupije - tek za biskupa Strossmayera.³ Mislim, da je i ova okolnost bila odlučujuća za pojavak *Glasnika*. A djeluje znakovito, i vjerujem, ne slučajno, da se *Glasnik* rodio upravo na 100. obljetnicu rođenja velike sjeveroistočno-hrvatske Đakovačko-bosanske i Srijemske biskupije, stvorene 1773.-1780. godine iz dijelova petorih biskupija. No, sigurno, samo ovi zahtjevi nisu jedini pokretači *Glasnika*. Glavni pokretač biskupijskog glasila bila je vizionarska osoba biskupa Josipa Jurja Strossmayera, a Uredničko vijeće profesora vjeran izvršitelj želje i vizija svoga Biskupa.

Mislimo da je na pokretanje *Glasnika* utjecao i događaj Prvog vatikanskog sabora održanog 1869./70. godine, na kojem je biskup Strossmayer vrlo zapaženo sudjelovao i na kojem je ušao u povijest Katoličke crkve i Europe. Naime, europski biskupi su uoči sabora objavljivali, po preporuci Svete Stolice, svoja pastirska pisma kojima su najavljivali budući sabor, pozivali vjernike na molitvu za njegov sretan uspjeh i ujedno javno pokazali svoj stav o predstojećem koncilu. I biskup Strossmayer je objavio svoju pastirsku poslanicu uoči Petrova 1869. godine, no ona je bila samo rukom napisana i metodom "šalji dalje" među svećenike proširena.⁴ Poslije sabora Sveta Stolica je tražila od svih biskupa, a napose od onih koji su ranije napustili sabor - a jedan od 54 biskupa koji su to učinili bio je i biskup Strossmayer - da saborsku konstituciju *Pastor aeternus* kojom je definirana dogma papinske nepogrješivosti objave i predstave svojim vjernicima u biskupijskom glasilu svoje biskupije. I uistinu, već u 1. i 2. broju prve godine svoga izlaženja *Glasnik* donosi tekst te saborske konstitucije.⁵ A to je vrijeme kad je biskup Strossmayer posjetio papu Piju IX. u Vatikanu i izvršio svoj *submissio*, prihvatio kao posljednji konstituciju *Pastor aeternus* Prvog vatikanskog sabora.⁶

³ Usp. M. PELOZA, *Pastoralni rad biskupa Strossmayera*, u: *Vjesnik đakovačke biskupije*, XVII/1964. i XVIII/1965. (u nastavcima).

⁴ Usp. *Liber circularium*, Biskupijski arhiv Đakovo.

⁵ Usp. *Glasnik*, I(1873.) 1.

⁶ Usp. A. ŠULJAK, *Biskup Josip Juraj Strossmayer i Prvi vatikanski sabor*, u: *Zbornik radova o Josipu*

Uredničko vijeće u svom programskom predstavljanju u prvom naslovu prvog broja *Glasnika*⁷ *Naša namjera* kaže: "Skoro kolanje službenih okružnica po biskupiji i odavle proitekavše neprilike potakoše misao ob izdavanju diecezanskoga lista kao službenoga glasila preč. Ordinarijata Djakovačko-Sriemskoga... Želeći doskočiti tomu zlu oglasili smo pod konac g. 1871. izdavanje litografiranoga diecezanskoga lista: '*Glasnik biskupije Djakovačko-Sriemske*', koj je međutim s nepredvidivih i za onda neuklonivih zaprieka zapeo u svom zametku..."

I nastavlja: "Glavnom zadaćom *Glasniku* bit će:

- u službenom svom dielu razglašivati po biskupiji naredbe i okružnice Preč. Ordinarijata, a uz to i dokinuti bar s većine po svećenstvo tegotno prepisivanje istih. U tom dakle pogledu bit će *Glasnik* službeno glasilo Preč. Ordinarijata u Djakovu... (a) mnijemo, da će službeni dio *Glasnika* i svećenstvu inih biskupija koristan i zanimiv biti."⁸

- Osim službenih izvješća želimo *Glasnikom* promicati praktično obrazovanje svećenika. *Glasnik* nije list strogo znanstvena smiera, niti mu je zadaćom razvitak bogoslovnih nauka... (nego) u praktični život svećenstva što dublje posegnuti, pastirsko uredovanje što poukom, što savjetom olahkotiti: to je cilj za kojim naumismo poći."⁹

Ističući kako već iz prvog broja mogu vidjeti raznolikost sadržaja nastavlja: "Uz takav sadržaj i pravac nadamo se, da će *Glasnik* omiljeti svakom svećeniku, te krepke potpore naći širom po domovini." Dodaju nadalje, da će sve iznositi objektivno "nepuštajući pri tom nikada s vida gledišta katoličkoga."¹⁰

Mi pomalo patimo od kompleksa konzervativnosti naše biskupije pa i našeg *Vjesnika*, kako u usporedbi s ostalim hrvatskim biskupijama tako i prema europskom svijetu, no ne moramo li ove riječi Uredničkog vijeća sasvim ispravno shvatiti kao "permanentno obrazovanje svećenstva", kao ozbiljni pristup pastoralnom djelovanju Crkve, a kako je *Glasnik* donosio životna iskustva ne samo domovinske nego i europske Crkve, znak je to da su naši svećenici osjećali potrebu otvorenosti i povezanosti s Crkvom, napose s Rimom, jer je *Glasnik* donosio sve što se u Rimu događalo i poduzimalo. Tako ćemo u njemu naći i tekst enciklika, ali i stručne njihove komentare. Naša je

Jurju Strossmayeru, HAZU, Zagreb, 1997., str. 75.

⁷ Usp. *Glasnik*, I(1873.)1,1.

⁸ 125 godina izlazenja *Glasnika/Vjesnika* je ovu tvrdnju Uredničkog vijeća i više nego potvrdilo. Pretplatnici *Glasnika/Vjesnika* su mnogi iz hrvatskih biskupija, iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Vojvodine... te iz inozemstva, i to ne samo u bivšoj Jugoslaviji, nego i danas kad je Hrvatska nezavisna i samostalna.

⁹ Usp. *Glasnik*, I(1873.)1.

¹⁰ Isto.

biskupija bila tako uključena u život i domovinske i europske Crkve i živo povezana s Vrhovnim crkvenim učiteljstvo u Rimu. Zato smijemo biti bez kompleksa.

Od biskupijskih svećenika mole dvije stvari:

"- da nas svojim perom i radom potpomaže... Akoprem se u tom pogledu najviše uzdamo u poznate vrle sile pojedinih svećenika, sa svim tim tvrdimo, da neima nijednoga, koj ne bi mogao bar isto iz svoga iskustva, svojih nazora, predloga, dvojba... na uzajamnu korist nacrtati..."¹¹

Zatim kao drugo moli novčanu potporu za ovaj pothvat. A u zaključku ističe: "Viek naš je viek udruživanja, kao što o tom nebrojene zadruge slove... I svećenstvo, naročito jedne biskupije, sačinjava veliku, po cilju svom najplemenitiju zadrugu, kojoj je javno glasilo od prike potrebe."¹²

Tako je jasno izražena želja za zajedničkim, koordiniranim i suvremenim djelovanjem u životu biskupije. *Glasnik* je tako rođen sa točno zacrtanom životnom zadaćom.

Glasnik će imati dva dijela, jedan službeni: okružnice i obavijesti Biskupskog ordinarijata, kojima će biskup voditi život i rad mjesne Crkve i drugi "poučni". To će ostati kao norma sve do 1945. godine. Izlazit će dva puta mjesečno, svakog 1. i 15. u mjesecu.

Uredništvo je povjereno profesorima Bogoslovne škole u Bogo-slovnom sjemeništu, a jedan između njih bit će i glavni urednik lista. To je bilo pravilo koje je poštovan sve do naših dana.

Tiskan je najprije u Osijeku kod Ignacija Mederšicky, i to samo 1. godište, a zatim u tiskari J. Franka. Pod kraj 1880. godine biskup Strossmayer je nabavio Biskupijsku tiskaru i od početka 1881. godine *Glasnik* se tiska u njoj sve do njezine nacionalizacije u Socijalističkoj Jugoslaviji, odnosno do "odbijanja radnika tiskare" u Đakovu da tiskaju *Vjesnik*.¹³ Tada se on tiskao domišljatošću uredništva, u Beogradu i u Osijeku, dok se ponovno nije ustalilo njegovo tiskanje u nekadašnjoj Biskupijskoj tiskari, u Gradskoj tiskari u Đakovu, a zatim u Tipografiji u Đakovu, da se u posljednjih nekoliko godina ponovno tiska u Osijeku u Glasu Slavonije.

125 godina života *Glasnika/Vjesnika* možemo promatrati u dva razdoblja: Prvo od njegovog rođenja do 1945. godine, kad se doživjevši i dijeleći sudbinu domovine i svoje Crkve gotovo ugasnuo, i Drugo razdoblje najprije od 1945. do

¹¹ Isto.

¹² Isto.

¹³ Tom formulacijom su obrazložili odbijanje daljnjeg tiskanja *Vjesnika*. Vjerojatno je to bila naredba odozgor da onemoguće izlaženje jedinog katoličkog lista u Jugoslaviji.

1948. kad preživljava na tankoj životnoj niti pod nazivom *Obavijesti Biskupskog Ordinarijata*,¹⁴ tiskanih ciklostilom, a zatim ponovno staje na čvrste noge 1948. godine, ali tada pod novim imenom, *Vjesnik Đakovačke biskupije* s novim, početnim brojanjem godišta svoje starosti, s novom zadaćom i strukturom. Ovo drugo razdoblje *Vjesnika* doživljavalo je češće promjene u nazivu, sadržaju i strukturi. Mislim da je to više rezultat teških vremena, i još više, što je *Vjesnik* želio adekvatnije odgovoriti zahtjevima i potrebama života i djelovanja Đakovačke ili bosanske i Srijemske biskupije, ali i domovinske Crkve u službeno ateističkoj državi i represivno-komunističkom društvu, gdje je bio niz godina jedino crkveno glasilo namijenjeno svećenicima.

Glasnik Biskupija Bosanske i Srijemske (1873.-1945.)

Glasnik nije odmah imao izgrađenu strukturu, nego se ona s vremenom i praksom stupnjevito razvijala, te je list mijenjao svoj sadržajni izgled. Ovisilo je to o novim spoznajama i novim mogućnostima u utjecaju lista na život biskupije. Ali vrlo je uočljiv izgled i bogatstvo sadržaja kao i raznolikost tema glasila prema zauzetosti i aktivnosti glavnog urednika, a oni su se često mijenjali.

1. Informativni dio Glasnika

Na prvom mjestu u *Glasniku* su objavljivane službene okružnice kojima je Biskupijski ordinarijat vodio i animirao život i rad u biskupiji. To je, uostalom, bio i prvi cilj pokretanja službenog glasila. Što više, jer mnoge okružnice prije pokretanja glasila nisu došle do mnogih župnika, a važnost im je još bila na snazi ili su bile trajne vrijednosti, te su tada i te prijašnje okružnice objavljivane, i to s posebnom oznakom. Tako su svećenici bili dobro informirani o svemu što Biskupijski ordinarijat misli, želi i zahtjeva. Pastoralno svećenstvo je redovito i na vrijeme dobivalo odredbe i upute, kroz crkvenu godinu o programu pastoralnih pothvata Ordinarijata, te je rad u biskupiji postao planski i organiziran. Nadalje, župnici su dobivali rješenja ili pomoć za svu tekuću problematiku, i to kako onu crkvenu tako i onu državno-zakonodavnu: o porezima, državnim zakonskim promjenama za crkveno područje, o upravljanju crkvenim posjedima, uzdržavanju sakralnih objekata, itd.

¹⁴ Budući da je sačuvan u arhivu samo jedan primjerak ovih obavijesti, a na župama će se teško gdje naći, najbolje je pogledati kompletnu kopiju naslova i sadržaja svih brojeva *Glasnik/Vjesnik 1873.-1996.* u Biskupijskom ordinarijatu u Đakovu.

2. Obavijesti o životu biskupije

Obavijesti o životu i djelovanju subraće svećenika i župskih zajednica postale su dostupne svima. *Glasnik* je donosio vijesti o djelovanju biskupa Ordinarija, njegovim nastupima, putovanjima, idejama na crkvenom, političkom i opće kulturnom polju, u domovini i u općoj Crkvi, u Europi, odnosno slavenskom svijetu. *Glasnik* je donosio vijesti o događajima u drugim župama, o radu drugih župnika, o osnivanju vjerskih društava, o broju njihovih članova, o njihovoj djelatnosti i pozitivnim rezultatima na duhovni život župske zajednice itd. Vijesti o pučkim misijama u biskupiji, kako one isusovaca, prije Prvog vatikanskog sabora tako i one u drugom dijelu te potkraj stoljeća koje su vodili oci dominikanci.

Glasnik obilno donosi obavijesti o proslavi, liturgijskoj i pučkoj, važnijih blagdana, obljetnica, kako biskupijskih tako nacionalnih, obilježavanje važnijih događaja, organizacija hodočašća. Redovito je oglašavao i preporučivao na hrvatskom jeziku objavljene knjige, napose izdanja Društva sv. Jeronima, časopise te različite molitvenike. Često su davani prikazi pojedinih teološko-duhovnih knjiga koje su se pojavile, napose, ako su to bile knjige naših profesora. Svećenici su imali vrlo dobar pregled ponuđene teološke i duhovne literature.

U prvim godinama gradnja katedrale je također našla svoje mjesto u listu, te je biskupija mogla pratiti, doživljavati i sudjelovati u rastu biskupijske majke-crkve. Sam biskup Strossmayer je u listu predstavio niz fresko-slika, i to vrlo efektno, jer je pisao ne samo znalački nego i njemu svojstvenim pijetom prema katedrali.¹⁵ Kako je on sam odabirao teme za fresko-slike, to je on i najmjerodavniji njihov tumač. A za neke freske, jer nemamo Strossmayerovog opisa, i danas postoje različita tumačenja. Jasno, dovršenje i posveta katedrale dobila je u *Glasniku* počasni prostor.

Objavljivale su se napose iscrpne obavijesti o svećenicima, i to od sjemeništa, odgoja i školovanja, ređenja, mladih misa, kapelanske službe te župnikovanja. Redovito je obaviještavana biskupija i o bolesti svećenika, o njihovim premještajima, o odlasku u mirovinu te o smrti svakog svećenika. Što nam svjedoči naglašeni socijalno-kršćanski osjećaj tadašnjih generacija.

Biskupova djelatnost je bila bogato objavljivana: slavljenje blagdana, putovanja, pastirski pohodi po biskupiji, primanja uglednika... Svećenici, a po njima i vjernici na ovim našim teško prohodnim područjima Slavonije i Srijema, bili su prekoo *Glasnika*, za ondašnje mogućnosti, vrlo dobro uključeni u život biskupije, Crkve pa i domovine. Želja utemeljitelja se doista ostvarivala. Biskupija je postala jedna obitelj.

¹⁵ Usp. Napose godinu II/1874.

3. Permanentno obrazovanje svećenstva

Ovo područje je, već po naravi stvari, daleko bogatije i ljepše. To su objavljeni radovi s područja crkvenih znanosti, i to najčešće naših profesora, bilo da su predavali u Đakovu ili u Zagrebu, ali i teologa iz drugih biskupija, odnosno inozemnih prijevoda teoloških djela, te svećenika sa župa, napose kad se radilo o pastoralno-katehetskim temama.

Glasnik je imao široki krug suradnika. Ne spada na nas davati prikaze ovih radova. Imamo to predviđeno u posebnim koreferatima, barem za glavnije teološko-pastoralno-duhovne teme: biblijske, dogmatske, apologetske, pravne, moralne, crkveno-povijesne, pastoralne, katehetske te duhovne za život svećenika... Sa zadovoljstvom možemo istaknuti, da je ovim radovima *Glasnik* ušao na znanstveno područje djelovanja. Moramo znati da tada još nemamo *Bogoslovske smotre* i drugih kasnijih teoloških časopisa. Uz *Glasnik* je o ovim temama pisala možda samo *Vrhbosna*, poznato glasilo Vrhbosanske nadbiskupije. Tematika i metodologija pisanja bila je na visini duha i potreba vremena, odnosno po propisima znanstvenih zakonitosti tadašnjeg vremena.

U ovom dijelu *Glasnik* je - mislim da to možemo slobodno reći - pravi teološki časopis. I nisu to ni amaterske ni suhoparne ili samo akademske rasprave, već životne teološke teme obrađivane za svakodnevni svećenikov život, bilo osobno za njegov duhovni život ili kao pomoć za njegovo pastoralno djelovanje - za njegovo permanentno obrazovanje, za vrijeme i potrebe u kojima živi. Ovi su članci vrlo često popraćeni s vrlo ozbiljnom i suvremenom literaturom. Tako su naši svećenici bili upoznati s teološkim dostignućima u europskim zemljama. Zapažene su pravne rasprave, jer je Đakovo imalo vrlo dobre kanoniste, zatim moralno-teološke rasprave, dogmatske, pastoralno-katehetske ili pak izvanredni izvorni povijesni radovi iz naše biskupijske povijesti...

Posebno je vrijedan literarni doprinos i naših biskupa, napose biskupa Strossmayera i Antuna Akšamovića. *Glasnik* je godinama objavljivao opširne, sadržajem bogate i tematski raznolike pastoralne poslanice biskupa Strossmayera. Biskup ih je pisao godišnje uoči korizme kao pripreve za središnji kršćanski blagdan, Uskrs. U njima je obrađivao različite teološko-pastoralne teme. A pisao je poslanice i u izvanrednim zgodama, bilo da se radilo o biskupijskim, domovinskim ili opće crkvenim događajima ili jubilejima.

Glasnik kao da mu je bio izazov. Strossmayer je pisao pastirske poslanice i prije *Glasnika*, ali daleko manje i sadržajem kraće. A izlaskom *Glasnika* bio je uistinu revan prvi navjestitelj evanđelja povjerenoj mu biskupiji, ali i domovini. Mislim, da ga do danas nije u tome nadmašio ni jedan naš hrvatski biskup.

Moram barem na neke ukazati koje su do danas neprolazne vrijednosti. Njegova ćirilometodska poslanica iz 1885. godine, poslanica o Kristovoj Crkvi

iz 1891. i 1896. godine. Napose su mu vrijedne poslanice-komentari papinskih poslanica: o enciklici pape Lava XIII. *Grande munus* (1880./1881.), o prvoj papinskoj enciklici o socijalnim pitanjima *Rerum novarum* (1891./1892.), o enciklici o slobodnim zidarima (Strossmayer je najveći borac protiv masonerije u Hrvatskoj u drugoj polovici 19. stoljeća), o enciklici o sv. Krunici, gdje vidimo da je veliki biskup imao osjećaja i za ovo profinjeno duhovno područje marijanske pobožnosti, a ne samo za velike općecrkvene, kulturne, političke, nacionalne ili europske teme. Marijanske teme su vrlo česte u *Glasniku*. Toliko brojne da posljednjih godina imamo izrađenu dobru diplomsku radnju o marijanskoj tematici u samo prvih 50 godina *Glasnika*. Moramo spomenuti i njegove glasovite *Tri riječi hrvatskom sveučilištu* (1874.) pogotovo zato što je ovaj govor za otvaranje sveučilišta u Zagrebu danas već teško naći. Napose je vrijedan *Glasnik 1905.*, i to zbog radova objavljenih prigodom Strossmayerove smrti.

Pontifikat pape Pija X. obilježen je povijesnim enciklikama koje su objavljene u *Glasniku*. Ovo razdoblje je vrijedno i zbog kratkog ali bogatog episkopata biskupa Ivana Krapca, napose zbog gradnje sjemeništa, jedne od naših najveći središnjih ustanova. I *Glasnik* razdoblja biskupa Antuna Akšamovića je uz radove profesora obogaćen i radovima samog biskupa, a tu je prisutna i nova situacija, jer je *Glasnik* počeo izlaziti u novoj državi.

Tada je došla 1945. godina.

Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije (1945.-1997.)

Nastankom Federativne Narodne Republike Jugoslavije crkveni život sveden je na crkve i sakristije, i naravno, na tihi život vjere u obiteljima. Mnogi su svećenici pozatvarani pa čak i ubijeni, Crkva je maknuta iz javnog života, ukinuta su sva vjerska društva i organizacije, nacionalizirana gotovo sva crkvena imovina, prestao je izlaziti katolički tisak...

Posljednji broj *Glasnika biskupija bosanske i srijemske*, kako se tada zvao, u svom izvornom i kompletnom obliku izašao je 15. ožujka 1945. godine. Bio je to broj 3. u LXXIII. godištu izlaženja. Broj 4. je objavljen 15. lipnja, ali samo sa svojim informativnim dijelom, a broj 5. također samo s informativnim dijelom objavljen je 31. srpnja 1945. godine.

Tada se, umjesto novog broja *Glasnika*, bez ikakvog objašnjenja i komentara pojavljuju samo *Obavijesti Bisk. Ordinarijata I. - 1945.* U njima se na prvom mjestu donosi dopis Predsjedništva narodne vlade Federalne Hrvatske Komisije za vjerske poslove pod naslovom *Brakovi s ratnim zarobljenicima*. Dopis je datiran: Zagreb, dne 18. kolovoza 1945. godine i u dodatku poznati refren svim dokumentima u vrijeme komunističke vladavine SMRT FAŠIZMU-SLOBODA NARODU s potpisom: Za Komisju Dr. Tremski, v.r.

Zatim slijede *Obavijesti Bisk. Ordinarijata II. -1945., Obavijesti Bisk. Ordinarijata I. - 1946.,* pa *Obavijesti Bisk. Ordinarijata II. - 1946.,* i *Obavijesti Bisk. Ordinarijata III. - 1946.* Sljedeće godine izlaze *Okružnice 1947.*

I napokon nakon neizvjesnih godina životarenja, godine 1948. izlazi *Vjesnik biskupije đakovačke*, godište I. br. 1. Struktura mu je vrlo slična starom *Glasniku*. Ima tri dijela: I. Okružnice Bisk. Ordinarijata, II. Članci i III. Upute i obavijesti. Tiskan je ne više u Biskupijskog tiskari u Đakovu, jer je ona nacionalizirana, nego u Gradskom grafičkom poduzeću u Đakovu. Tako je stari *Glasnik* nakon gotovo trogodišnjeg preživljavanja pod različitim imenima i s reduciranim sadržajem ponovno stao na noge i započeo novi život. Ni jedan drugi katolički list to nije uspio.

Ovo ime nosi do 1954. godine, kad je dobio novo *Vjesnik đakovačke biskupije*. Godine 1969. ovo ime dobiva i podnaslov *Revija za pastoralnu orijentaciju svećenika*.

Kako u to teško ateističko i totalitarno vrijeme nije bilo drugih časopisa i uopće tiska ni za svećenike, a kamoli za vjernike, *Vjesnik* postaje nacionalna svećenička revija. Komunistički i ateistički režim gubi snagu, postaje tolerantniji te se od 1973. godine godišta bilježe dvostrukom brojkom, starom i novom, XXVI.(CI.). Ta godina donosi još jednu novost. Naime, zbog teškoća oko suradnika - mnogi su članci bez navedenog autora - *Vjesnik* prestaje izlaziti dva puta mjesečno i postaje mjesečnik, te ostaje takav sve do danas.

Današnje ime *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* dobiva 1984. godine i zadržava prijašnji podnaslov, tj. *Revija za pastoralnu orijentaciju svećenika*, a otvaranjem teološkog studija laicima i njihovim uključivanjem u katehetsko-pastoralno djelovanje mijenja i podnaslov u *Časopis za pastoralnu orijentaciju*.

Nova struktura Vjesnika

U ovom II. razdoblju, napose u prvo vrijeme totalitarne države, *Vjesnik* se vrlo promijenio. Sadržajno se ograničio na strogo teološko i duhovno područje. U njemu se donose samo članci duhovno-teološkog sadržaja te homiletska građa za potrebe svećenika. Izdvojen je informativni dio, te se on izdaje kao posebno ciklostil-izdanje *Biskupijske obavijesti* samo za internu upotrebu svećenicima. Strogo se pazilo da se nigdje ne dotiče državnog režima. O ateizmu i njegovoj kritici se pisalo teoretski. No ipak pomalo se oslobađao, te počeo i konkretnije ukazivati na nepravde i opasne posljedice totalitarnog ateizma i materijalizma. Suradnici su bili različiti, u prvo vrijeme komunizma često nepotpisani, te je danas, na žalost, teško otkriti o kome se zapravo radi. Jedno vrijeme je zadržao sadržaj naglašeno apologetski pa čak i konzervativno intoniran, i unatoč događaju Drugog vatikanskog koncila. Dosta oscilira, osvježuje se i umara. Malo po malo vraća se sloboda izražavanja, napose u odnosu na državnu ideologiju, ali i u pitanjima unutarcrkvenog života.

Može se primijetiti da su u ovom drugom razdoblju, kad je *Vjesnik* dobio suptilno duhovno-teološki sadržaj, radovi pisani više u obliku nagovora, konferencija i homiletske grade, manje znanstveno u smislu metodologije i obranjanja s obilježavanjem relevantne literature. Tek posljednjeg desetljeća vraća se znanstvena ozbiljnost pa čak *Vjesnik* dobiva i formu pravog teološkog časopisa, s mnogo vrijednih teoloških radova.

Posljednjih godina s promjenom podnaslova umjesto *Revija za pastoralnu orijentaciju svećenika* u *Časopis za pastoralnu orijentaciju* otvorio se i laicima - pastoralnim djelatnicima, i to ne samo kao čitateljskoj publici i konsumantima duhovno-teološkog sadržaja, nego i kao suradnicima, odnosno i suurednicima. - Opet je pokazao da zna biti i avangardan.

Svećenici i laici-vjernici znaju cijeniti trud te *Vjesnik* ponovno postaje vrlo tražena teološko-pastoralna revija, i to ne samo na području Hrvatske. Zato ponosno i ambiciozno ide naprijed.